

Свиларка (*Cuscuta* spp.) во луцерката

Свиларката е стален придружник на луцерката и црвената детелината. Се јавува на луцерката секаде каде на овој паразит не му се посветува доволно внимание. До колку не се превземат соодветни мерки свиларката способна е за 3-4 години или некогаш за покус период, потполно да го компромитира производството на луцерката и црвената детелина. Свиларката се јавува и на шеќерната репа, морковот, кромидот а поретко на компирот, тутунот, сончогледот, грашокот, гравот, тиквите, пиперките и др.

Свиларката е едногодишен ранопролетен плевел-паразит. Стеблото се издолжува во вид на конец, кој се разгранува и понатаму пак продолжува, по боја е жолто црвеникаво или портокалово. Целото стебло се испреpletува околу зељастото растение кое му служи како хранителка.

Цветовите се ситни, розови или бели. Цвета и плодоноси од јули до октомври.

Семето е ситно, неправилна сверично, со дијаметар од 0,8 до 1мм, по боја светлосиво до кафеаво. Семето ја задржува ртливоста и по минувањето низ органите за варење на животните. Ртливоста во почвата ја задржува 5-6 години. Рти кога ќе се најде над или при самата површина на почвата. Семето никнува во текот на април-мај, кога температурата во почвата достигнува 16-

18°C. Од семето при ртење се развива еден бледожолт тенок конец. Кога ќе се прилепи за земјата конецот се подигнува со другиот крај, а при натамошниот пораст спирално се движи и така може да расте и да издржи неколку дена. Ако за тоа време доспее на стеблото и лисјата на растението се витка околу нив, пушта хаустории во спроводните садови на растението и со нив црпе готови асимилати. Покрај размножувањето со семе може да се размножува и вегетативно со откинати делови на стеблото.

Во посевите на луцерката свиларката се препознава по жолтите огништа во кои растенијата заостануваат во порастот и на крај гинат. Овие огништа се зголемуваат и по неколку метри секоја година, и заради тоа во посевот се појавуваат оголени места.

Основни мерки за борба против свиларката во луцерката е сеидба на чисто семе без присуство на семе од овој паразит и избор на површина која не е заплевена. Исто така, треба да се води сметка луцерката да не дојде на површина на која во последните една до две години е употребувано шталско ѓубре, особено ако тоа не било добро прегорено.

По заснивање на посев од луцерка треба да се обрне внимание и да не се дозволи во луцерката да се внесе свиларката било со семе или со делови од стеблото. Внесувањето на паразитот може да се оствари со машините за работа (косачки), транспортните средства, како и со добитокот кои пасе или преоѓа преку посевот.

Свиларката може да се јави локално во огништа, или дисперзирано по целата површина. Кога се јавува локално (во огништа), уништувањето може да биде на два начини: механички (со косење) и со употреба на хербициди. Механичкото уништување се состои во тоа што, кога свиларката ќе се појави интензивно, но да не се дозволи да се осемени, огништата се косат за едно метро пошироко од зафатената површина, окосената маса се остава 2-3 дена да се исуши, а потоа се изнесува надвор во вреќи и

може да се даде на добитокот. Покосената површина треба да се третира со хербициди, или со раствор на син камен(5%).

Кога свиларката е рамномерно застапена низ целата површина на посевот, може да се уништува со хербициди на база на пропизамид, препарати: Керб 50 WP и др. Препаратот Керб 50 WP се употребува 3-4 кг/ха (300-400 гр во 30-60 литри вода на 1000 м²), после првиот откос.

Препаратите треба да се применуваат по препораките содржани во упатството на производителот.

Во случај посевот од луцерка да биде масовно нападнат, и заради тоа голем број од растенијата угинат, најрационално е посевот да се разора и на таа површина во текот на десет години да се одгледуваат растенија кои свиларката не ги напаѓа.

М-р Цветан Јовановски